การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายใน

บุปผา ชวะพงษ์

ขอบเขตการศึกษา

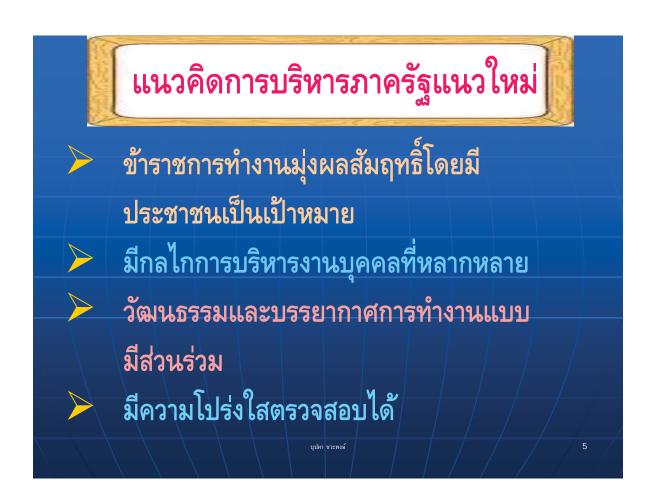
- 1. กรอบแนวคิด เกี่ยวกับการบริหารงาน ภาครัฐ และการบริหารความเสี่ยง
- 2. กระบวนการบริหารความเสี่ยง
- 3. การควบคุมภายใน

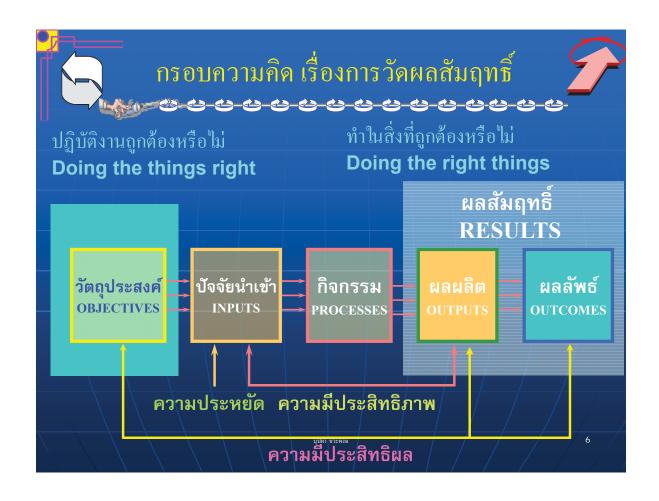

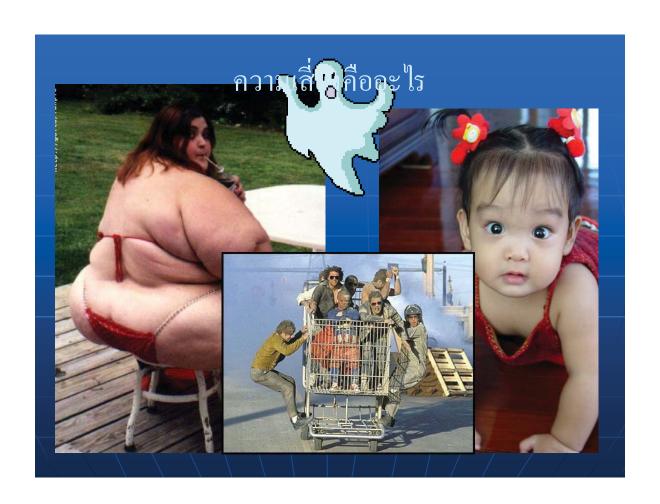

แนวคิดการบริหารภาครัฐแนวใหม่

- 🗡 รัฐมีบทบาทหน้าที่เฉพาะส่วนที่จำเป็น
- ปรับเปลี่ยนการทำงาน เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์
 มีคุณภาพประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่าเงิน
- 🗡 การจัดองค์กรมีความกะทัดรัด คล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้
- 🗡 ลักษณะการทำงานที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

1.1 ความเสี่ยงคืออะไร

→ เหตุการณ์หรือการกระทำที่อาจจะเกิดขึ้น

(Potential Event) และมีผลทำให้องค์กร
เสียหายหรือไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ /
เป้าหมายที่กำหนด

วัดความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลกระทบต่อ เป้าหมาย กลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ขององค์กร และโอกาสที่จะเกิดขึ้น

- > เป็นแนวทางที่ช่วยให้องค์กรมุ่งสู่ Good Governance
- > SET กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนฯ ปฏิบัติตามหลักการกำกับ ดูแลกิจการที่ดี 15ข้อ ซึ่งมี Risk Management รวมอยู่ด้วย
- เป็นหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรที่ต้องจัดให้มีระบบบริหาร ความเสี่ยงเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กร และ

Stakeholder

สาเหตุของความล้มเหลวขององค์กรส่วนหนึ่งมาจากการที่ไม่มี
 ระบบบริหารความเสี่ยง

1.1 (3) ผลกระทบ (ต่อ)

ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นไม่ได้วัดเป็นตัวเงิน เพียงอย่างเดียว (ต่อ)

- 🔋 เวลาขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- 🏮 สิ่งแวดล้อม
- 🥊 ชื่อเสียง ค่านิยม และคุณภาพชีวิต
- 🗣 พฤติกรรมองค์กร

13

1.2 ประเภทของความเสียง

จำแนกตามแหล่งที่มา 🗜 🗕

- Externally-driven (environment)
 - Competitors, Legal &Regulatory, Capital &Financial Markets, Industry,
 Catastrophic events etc
- Internally-driven (process)
 - Operation, IT, Financial, Fraud, empowerment,

Information for decision making

1.2 ประเภทของความเสียง

จำแนกตามการดำเนินงาน :-

- ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- 😊 ความเสี่ยงด้านการเงิน และงบประมาณ
- 😊 ความเสี่ยงด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และบริหารสัญญา
- ความเสี่ยงด้านบำรุงรักษา และบริหารจัดการระบบ
- 😕 ความเสี่ยงด้านการบริหารงานบุคคล
- 😊 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน

ฯลฯ

1.2 (1) ความเสียงด้านกลยุทธ์ 🗢 การดำเนินกลยุทธ์ที่ผิดพลาด หรือไม่เหมาะสม

- 🖈 การไม่ปฏิบัติตามกลยุทธ์
- 🗢 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างไม่เหมาะสม
- 🗢 คุณภาพการบริหารไม่ดี/ความไม่เหมาะสม

ในการจัดการ

- 🖈 ใช้คน/เงิน/สิ่งของ ในการดำเนินงานไม่เหมาะสม
 - - รั่วไหล/เสียหาย

1.2 (2) ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ

- การกำหนดแนวทาง แผนการจัดการ และการควบคุม การใช้งบประมาณอย่างไม่เหมาะสม
- 🔁 การกำหนดนโยบายและวิธีการทางบัญชี ไม่เหมาะสม
- 🔁 การวางระบบตลอดจนการบันทึกบัญชี และรายงาน

ทางการเงินที่ผิดพลาด

ความไม่ปลอดภัยในการเก็บรักษาเงินสด และเอกส์วรา แทนตัวเงิน

บุปตา ชวะพงษ์

17

1.2 (3) ความเสี่ยงด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารสัญญา

- 🗣 การจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ดี
- การจัดซื้อจัดจ้างที่ขาดการวางแผน
- 🗣 การจัดซื้อจัดจ้างที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับฯ
- 🎙 ข้อกำหนด/ข้อบังคับของสัญญา ทำให้องค์กร

ได้รับความเสียหาย

- 🧣 การบริหารสัญญาที่ผิดพลาด
- 🗣 การใช้ประโยชน์จากการจัดซื้อ จัดจ้างไม่คุ้มค่า

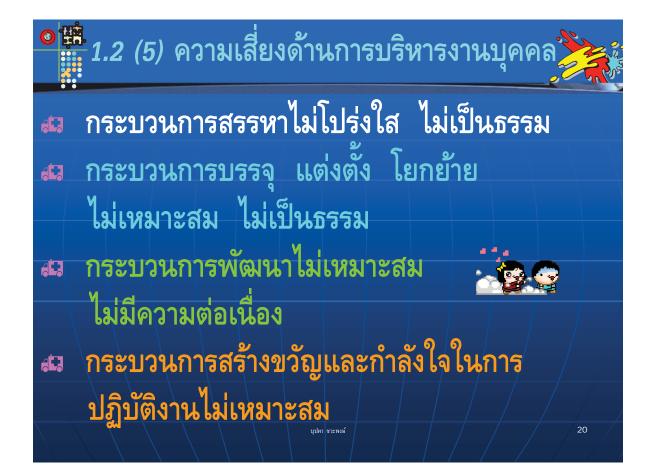

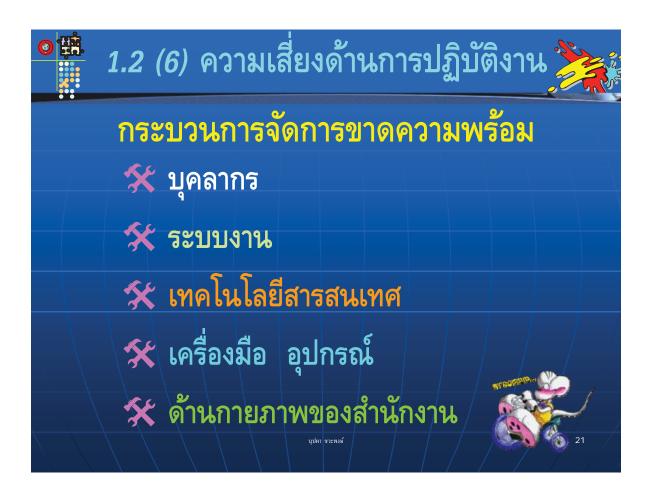
1.2 (4) ความเสี่ยงด้านการบำรุงรักษา และบริหารจัดการระบบ

- 🦠 การเปลี่ยนแปลงของนโยบายและแผน
- 🔊 การได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ
- การสำรวจออกแบบก่อสร้างไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 🖎 การบริหารจัดการไม่ดี (ขาดคู่มือ, ขาดผู้นำที่ดี)
- 🖎 บุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่มีศักยภาพ & ประสบการณ์
- 🖎 ความซับซ้อนของระบบงาน

บุปผา ชวะพงษ์

1.6 ความเสี่ยงวัดได้อย่างไร

Level of Risk

มาเ	ความรุนแรงของผลกระทบ	โอกาสที่จะเกิดขึ้น				
		1-เกิดน้อยมาก	2-เกิดขึ้นน้อย	3-เกิดขึ้นบ้าง	4-เกิดบ่อยครั้ง	5-เกิดประจำ
ı	5 - รุนแรงมาก	Н	E	Е	Е	Е
	4 - รุนแรง	Н	Н	Е	E	Е
1	3 - ปานกลาง	M	M	Н	Н	Е
	2 - น้อย	L	L	M	Н	Н
	1 - น้อยมาก	L	L	L	M	Н
น้อย \						

มาก

นโยบายการจัดการความเสี่ยง

กำหนดหลักเกณฑ์ประเมินความเสี่ยง

รหัส	ระดับความเสี่ยง	มาตรการจัดการ
E	Extreme	กำหนดแผนจัดการโดยเร่งด่วน
Н	High	กำหนดผู้บริหารระดับสูงติดตาม อย่างใกล้ชิด
М	Moderate	กำหนดผู้บริหารระดับฝ่ายดูแลรับผิดชอบ
L	Low	กำหนดมาตรการควบคุมในกระบวนการ ปฏิบัติงาน

Basic Risk Management strategy

- 1. Avoid ขาย / หยุด / หลีกเลียง
 ขจัดความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้
- 2. Retain / Accept ยอมรับความเสี่ยง เมื่อมีการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
- 3. Reduce / Control ลด / ควบคุม จากกระบวนการภายใน

บุปผา ชวะพงษ์

27

Basic Risk Management strategy

- 4. Transfer โอนไปให้บุคคลที่ 3 / ประกันภัย
 - Hedging / Outsource
- 5. Exploit ใช้ประโยชน์ / หาธุรกิจใหม่ เปลี่ยน Profile / ออกสินค้าใหม่

บุปผา ชวะพงษ์

28

เทคนิคในการลดผลกระทบ

- **Contingency planning**
- (ตัวอย่าง)
- Contractual arrangements
- Contract conditions
- design features
- disaster recovery plans
- engineering and structural barriers
- fraud control planning

💝 เทคนิคในการลดผลกระทบ (ต่อ) 🕆

- minimizing exposure to resources of risk
- portfolio planning
- pricing policy and control
- separation or relocation of an activity and resources
- public relations
- audit and compliance programs

เทคนิคในการลดผลกระทบ (ต่อ)

(ตัวอย่าง)

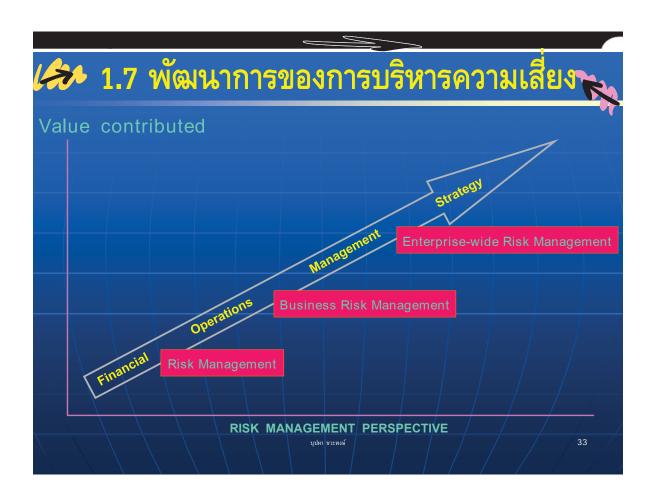
- formal reviews of requirements, specifications, design, engineering and operations
- inspection and process controls
- + investment and portfolio management
- project management
- preventative maintenance

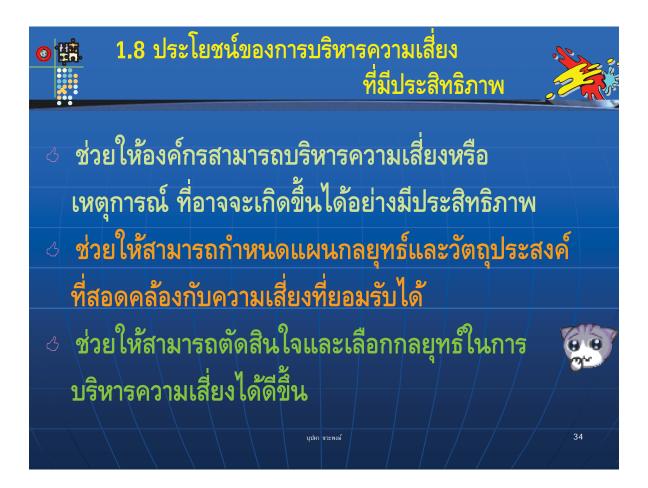
🚧 เทคนิคในการลดผลกระทบ (ต่อ)

- quality assurance, management, and standards
- research and development, technological development
- structured training and other programs
- supervision
- + testing
- organizational arrangement
- technical controls

1.8 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง ที่มีประสิทธิภาพ

- บริหารความเสี่ยงในภาพรวมและทั่วทั้งองค์กร
- 🗸 สร้างโอกาสทางธุรกิจ
- จัดสรรทรัพยากรได้ดีขึ้น
- การดำเนินงานเป็นไปตามกฎหมาย
- 🗸 ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจดีขึ้น
- 👉 ช่วยให้การวางแผนตรวจสอบภายในดีขึ้น

บุปผาชวะพงษ์

35

1.9 บทบาทและหน้าที่ในการบริหารความเสี่ยง

- คณะกรรมการบริษัท มีหน้าที่ในการกำกับดูแลให้มี นโยบายและการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิผล
- คณะกรรมการตรวจสอบ ทำหน้าที่ในการสอบทานระบบบริหารความเสี่ยงให้มีประสิทธิผล

บุปผา ชวะพงษ์

- ผู้ตรวจสอบภายใน
 - → มีหน้าที่ในการตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ / ประสิทธิผลของระบบบริหารความเสี่ยง
 - ชางองค์กรอาจทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา
 ในการจัดระบบ ประเมินระบบการควบคุม
 จัดอบรม ประเมินความเสี่ยง และกำกับดูแลกระบวนการบริหารความเสี่ยง

บุปผา ชวะพงษ์

37

กระบวนการบริหารความเสี่ยงในองค์กร

ความเสี่ยงในองค์กรมีอยู่กระจัดกระจาย ในกระบวนการทำงาน

หน่วยงานที่มีความเสี่ยงต้องจัดให้มีการบริหาร ความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

กำหนดขึ้นเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยง

ดำเนินการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางที่กำหนด

กระบวนการบริหารความเสี่ยง

COSO คือใคร

COSO คือ Committee of Sponsoring Organization of Treadway Commission ประกอบด้วย

- 1. สถาบันผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา
- 2. สถาบันผู้ตรวจสอบภายในสากล
- 3. สถาบันผู้บริหารการเงิน
- 4. สมาคมนักบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา
- 5. สถาบันนักบัญชีเพื่อการบริหาร

องค์ประกอบหลักของการบริหารความเสี่ยง

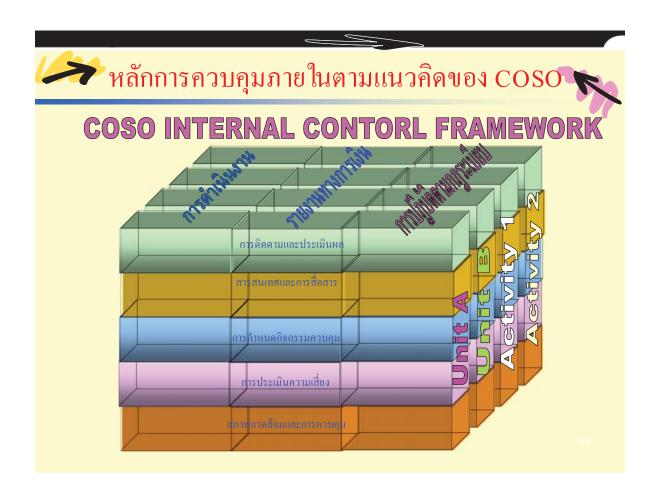
จากแนวคิดของ COSO

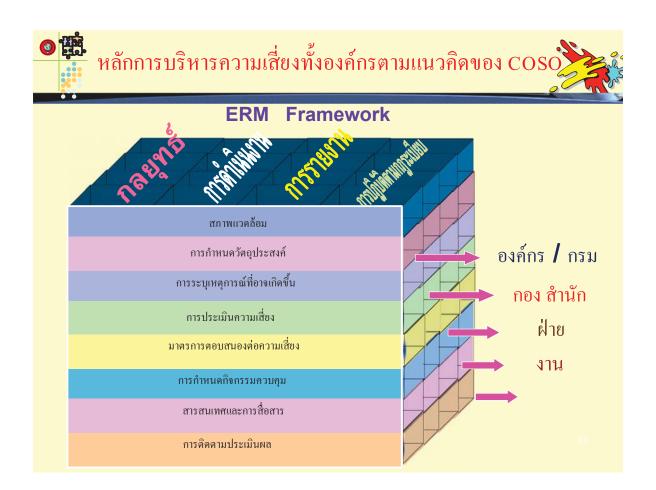
เดิม Internal Control: 5 Components

ใหม่ ERM Framework : 8 Components

Entity's objectives and Units

ERM Defined

© Enterprise Risk Management is a process, effected by an entity's board of directors, management and other personnel, applied in strategy setting and across the enterprise. It is designed to identify potential events that may affect the entity, and manage risk to be within its risk appetite, to provide reasonable assurance regarding the achievement of entity objectives.

🗡 (1) ความหมาย วัตถุประสงค์ ของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในตามความหมายของ COSO

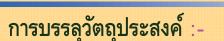
"กระบวนการปฏิบัติงานที่ทุกคนในองค์การตั้งแต่คณะกรรมการ บริหาร ผู้บริหารทุกระดับ และพนักงานทุกคน ร่วมกันกำหนด ให้เกิดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในระดับที่สมเหตุสมผลในการ

บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ด้าน" ได้แก่

- 1. ด้านการปฏิบัติการ (O)
- 2. ด้านการรายงานทางการเงิน (F)
- 3. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (C)

🔪 (1) ความหมาย วัตถุประสงค์ ของการควบคุมภายใน (ต่อ)

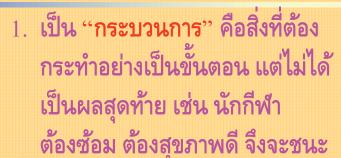

- O ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงาน
 - การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ที่กำหนด
- F ความเชื่อถือได้ของข้อมูลและรายงานการเงิน
 - การควบคุมดูแลทรัพย์สิน
- C การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

All the things you have to do for sustainable and ethical achievement of business objectives.

(2) แนวคิดของการควบคุมภายใน

2. ไม่ใช่เพียงกำหนดนโยบาย แบบฟอร์ม สวยงาม หรือไม่ใช่คู่มือที่วางไว้บน ้หิงหนังสือ แต่เป็นกระบวนการที่ทุกคน ในองค์กรร่วมมือกันทำและมีการ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

(2) แนวคิดของการควบคุมภายใน (ต่อ)

3. ให้ความเชื่อมั่นในการบรรลุตามวัตถุประสงค์

อย่างสมเหตุสมผลเท่านั้น ไม่ใช่สมบูรณ์

100% เพราะมีข้อจำกัดที่แฝงอยู่

4. เพื่อความสำเร็จตาม<mark>วัตถุประสงค์</mark> 3 ด้าน ของการควบคุม

(3) องค์ประกอบของการควบคุมภายใน

COSO INTERNAL CONTORL FRAMEWORK

การดิดตามและประเมินผล

สารสนเทศและการสื่อสาร

การเก็บหนดถึงกรรมควบคุม

สการแวดล้อมและการควบคุม

50

3.1 สภาพแวคล้อมการควบคุม

- ความซื่อสัตย์และคุณค่าทางจริยธรรม ของคณะกรรมการ ผู้บริหาร และบุคลากร ทุกระดับในองค์กร
- ความสามารถในหน้าที่ของบุคลากร
- บทบาทของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการบริหาร
- ปรัชญาและรูปแบบในการบริหาร

propertition of the contract o

3.1 สภาพแวคล้อมการควบคุม (ต่อ)

- โครงสร้างองค์กร
- การมอบอำนางและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ
- นโยบายและวิธีปฏิบัติด้านทรัพยากรบุคคล

3.2 การประเมินความเสี่ยง

- โดยทั่วไป ประเมินความเสี่ยง 3 ระดับ สูง – ปานกลาง – ต่ำ
- ไม่แยกพิจารณาโอกาสและผลกระทบ แตกต่างจาก ERM

3.3 กิจกรรมการควบคุม

หมายถึง นโยบาย และวิธีการต่างๆ ที่ทุกฝ่ายร่วมกันกำหนดขึ้น และนำมาใช้ในการจัดการกับความเสี่ยง

กิจกรรมควบคุมตามแนวคิดของ COSO

- 1) การควบคุมแบบเป็นทางการ
 - กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร เห็นได้ชัดเจน
 - เช่น การกำหนดนโยบาย การแบ่งแยกหน้าที่

3.3 กิจกรรมการควบคุม (ต่อ)

- 2) การควบคุมแบบไม่เป็นทางการ เช่น
 - การสร้างสภาพแวคล้อม
 - คุณธรรม จริยธรรม
 - ภาวะผู้นำ

ଏଶଏ

🥕 กิจกรรมการควบคุมภายใน แบ่งเป็น 5 ประเภท

- 1. การควบคุมแบบป้องกัน (Preventive Controls) เช่น การอนุมัติ การจัดโครงสร้าง องค์กร การแบ่งแยกหน้าที่ การใช้และการควบคุม เอกสาร ที่ดี การควบคุมการเข้าถึงเอกสาร ฯลฯ
- 2. การควบคุมแบบตรวจค้น (Detective Controls) เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การยืนยันยอด การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง การตรวจสอบ ฯลฯ

- 3. การควบคุมแบบแก้ไข (Corrective Controls) : ควบคุม เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง 👺 หรือไม่ให้เกิดซ้ำอีก
- 4. การควบคุมแบบสั่งการ (Directive Controls) : เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จ
- 5. การควบคุมทดแทน (Compensative Controls) : เช่น เช็คสอบการบันทึกข้อมูล 2 จุด จัดทำรายงาน ความแตกต่าง

ตัวอย่างกิจกรรมการควบคุม

ตัวอย่างกิจกรรมควบคุมที่ระบุในรายงาน COSO

- 💠 การกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติงานที่ชัดเจน
- 🌣 การสอบทานโดยผู้บริหารสูงสุด
- 💠 การสอบทานโดยผู้บริหารระดับกลาง
- 💠 การควบคุมการประมวลผลข้อมูล
- 💠 การควบคุมทางกายภาพ
- การแบ่งแยกหน้าที่
- 💠 การใช้ดัชนีวัดผลการดำเนินงานที่สำคัญ

ตัวอย่างกิจกรรมการควบคุม (ต่อ)

<u>ตัวอย่างกิจกรรมควบคุมที่ระบุในรายงาน COSO</u>

- การจัดทำหลักฐานเอกสาร
- 🌣 การรักษาความปลอดภัย
- 🌣 การสอบทานและการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน
- * ระบบงานคอมพิวเตอร์และการควบคุม ด้านคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

3.4 สารสนเทศและการสื่อสาร

- จัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยี และระบบ การรายงานที่ดี
- จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ที่เพียงพอ
- มีการสื่อสาร 2 ทางทั้งเชิงลึกเชิงกว้าง

3.4 สารสนเทศและการสื่อสาร (ต่อ)

สารสนเทศที่ดี

เนื้อหาสาระเหมาะสมและสามารถใช้ประโยชน์ได้

ในการตัดสินใจ คือ

- ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน
- สาระสำคัญครบถ้วน สมบูรณ์
- นำเสนอทันเวลา
- สะควกในการเข้าถึง

3.5 การติดตามประเมินผล

วัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อประเมิน:-

- ความเพียงพอของการควบคุม
- ประสิทธิผลของการควบคุม

ประเภทของการติดตามประเมินผล

- 1) ติดตามระหว่างการปฏิบัติ
 - โดยการสังเกต และสอดส่องดูแลของผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบ
- 2) ประเมินผลการปฏิบัติงานเฉพาะ
 - จัดทำเป็นครั้งคราว ตามงวดเวลาหรือความเหมาะสม
 - กรณีพิเศษ

วิธีประเมินผลการควบคุม

- 1) ประเมินผลการควบคุมด้วยตนเอง
 - นิยมใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - รูปแบบในการประเมิน ประกอบด้วย
 - * เน้นวัตถุประสงค์
 - * เน้นความเสี่ยง
 - * เน้นการควบคุม
 - * เน็นกระบวนการ

วิธีประเมินผลการควบคุม (ต่อ)

ประโยชน์ของการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง

- เสริมสร้างประสิทธิผลของการควบคุมแบบไม่เป็น ทางการ
- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการร่วมรับผิดชอบ
- ช่วยให้การพัฒนาข้อเสนอแนะมีคุณภาพ และมีความ หลากหลาย

วิธีประเมินผลการควบคุม (ต่อ)

ประโยชน์ของการประเมินการควบคุมด้วยตนเอง (ต่อ)

- ส่งเสริมการนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติอย่างจริงจัง
- ช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในเข้าใจและตรวจสอบได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ทำได้บ่อยครั้ง ครอบคลุม และทั่วถึงทั้งองค์กร

วิธีประเมินผลการควบคุม (ต่อ)

2) การประเมินผลอย่างอิสระ

- ประเมินจากผู้ไม่มีส่วนได้เสีย
- เพื่อสอบทานและให้ความเห็นเรื่องความ เพียงพอและประสิทธิผลของระบบการ ควบคุมภายใน

บุปหา ชาะพงษ์

(4) ลักษณะของการควบคุมที่ดี

- 1. ไม่เสียค่าใช้จ่ายเกินควร
- 2. ควบคุมในจุดที่สำคัญ
- 3. เหมาะสมและเข้าใจง่าย
- 4. สอคคล้องกับเป้าหมาย
- 5. ทันกาล

(5) อุปสรรค ข้อจำกัดและปัญหา

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน (Inherent Limitations)

- 💠 การใช้คุลยพินิจของฝ่ายบริหาร
- 🌣 การละเว้นการปฏิบัติตาม
- 🍁 เหตุการณ์พิเศษ
- * การร่วมมือกันของบุคคลภายในหรือกับบุคคล ภายนอกเพื่อหลีกเลี่ยงการควบคุมที่มีอยู่
- การก้าวก่ายของฝ่ายบริหาร
- ค่าใช้จ่ายในการควบคุมสูงกว่าค่าเสียหายที่อาจ เกิดขึ้น

Si

(6) การควบคุมภายในสมัยใหม่

สรุใ

- 🔖 เน้นให้เกิดการกำกับดูแลและการควบคุมที่ดี ทั้งองค์กร
- ❖ โดยผู้บริหารทุกฝ่ายทุกระดับมีหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรง
- 💠 ต้องบริหารและควบคุมเพื่อลดความเสี่ยง

